

1. Näete pildil Gerard Depardieu'd tegemas käega liigutust, mida eri riikides nimetatakse erimoodi. Prantslased teavad seda kui *brass d'honneur*. Inglise keeles võiks selle kohta kõige lihtsamalt öelda „fuck you“ ehk maakeeli „mine persse“. Žest sai maailmakuulsaks Moskva olümpiamängudel, kui säärast liigutust demonstreeris Poola võistleja pärast võitu oma venelasest konkurendi ees. Pärast olümpiamängude lõppu esitasid venelased protesti ja nõudsid mehelt kuldmedali äravõtmist nõukogude inimese solvamise pärast. Poola valitsuse ametlik vastus oli, et tegu oli sportlase lihaskrambiga.

Kes oli see Poola sportlane?

2. Suur kalasõber Aleksei Turovski soovib küsitavat kala kasutada päris toiduna, mitte ainult „sakuskana“. Eriti hea on "see" värskelt keedetud varajase kartuli, hapukoore ja tilliga. Kuigi küsitavale on külge kleebitud mitu ebameeldivat ja vasturääkivat hellitusnime nagu haisukott, tallipoiss, nonnipoiss, norss jmt, on tegemist hinnatud söögikalaga, kes lõhneb värsket kurgi sarnaselt. Kasvab tavaliselt 30 cm pikkuseks ja elab keskmiselt 10-11 aastat. **Mis kala?**

3. Oleme veendunud, et saalis istub nii mõnigi, kes teab une pealt kõiki Aafrika riikide pealinnu. Meie küsimus on märksa lihtsam ja klassikalisem. **Nimetage kolm suurimat Aafrika riiki pindala järgi.** Järjekord pole oluline. Vihjeks niipalju, et viiendal kohal on selles arvestuses Tšaad (1,28 mln km²) ja neljandal kohal Liibüa (1,75 mln km²). Kaks õiget annavad ühe punkti. Kõik õiged kaks punkti. Riigi nime kirjutamisel olge palun piisavalt täpne, et oleks võimalik üheselt aru saada, millist riiki te silmas pidasite.

4. Näete pildil ühte eelajaloolist terapsiidide perekonda kuuluvat roomajat, kes elas ligikaudu 270 miljonit aastat tagasi ning kelle säilmed avastati Venemaal Permi rajoonis 1983. aastal. Nimi anti talle Nõukogude Vene teadusulmekirjaniku, paleontoloogi, tafonoomia rajaja ja filosoofi järgi, kes oma raamatutes arutles inimkonna mineviku ja võimaliku kommunismi tuleviku üle. Küsitavale autorile kuulub ka kirjandusteos, mis avaldati eesti keelde tõlgituna populaarse raamatusarja "Seiklusjutte maalt ja merelt" esimese raamatuna.

Kes oli see kirjanik?

5. Kuuldav hittlugu "Marathon" sobib oivaliselt tänasesse mängu, sest just seda algelt Moskva olümpiamängude jaoks kirjutatud pala peeti omal ajal järgmisel pühapäeval asetleidva Tartu maratoni ametlikuks hümniks. Laulu esitajaks on 1965. aastal László Pásztori ja Lajos Galácz poolt loodud bänd, mida peetakse Ungari popmuusika ajaloo olulisemaks müügiartikliks. **Küsime bändi nime?**

6. Pildil on tuntud rahvusvahelise brändi uus logo, mis võetakse ühes uue visuaalse identiteediga kasutusele käesoleva aasta jooksul. Kaubamärk on loodud 1966. aastal Rumeenias. Mis brändi logo?

7. Millise spordiala esindajad olid Henri Cochet, Jean Borotra, Rene Lacoste ja Jacques Brugnon, keda prantslased hakkasid kutsuma neljaks musketäriks? Nelja musketäri nime kannab ka hinnaline 14 kilo kaaluv karikas, mille saab igal aastal küsitava spordiala ühe tähtsama võistluse võitja.

8. Eesti filmi tõusev täht, kellele ennustatakse suurt tulevikku. Möödunud aastal oli küsitaval täita pearoll Peeter Simmi filmis "Vee peal", varsti võib teda näha aga Jaak Kilmi noortepõnevikus "Tagurpidi torn". Kes, nii ees- kui perekonnanimi? Näitlejad on ka tema ema ja isa.

9. Kuigi professionaalidele hakati peotantsude maailmameistrivõistlusi korraldama 1922. aastast, siis esimene moodsatele tantsudele orienteeritud võistlus toimus juba 1909. aastal Pariisis, kus oli kavas neli tantsuliiki: tango, turkey trot, twostep ja Mis oli neljas tants? Tegemist on Ameerikast pärineva tantsuliigiga, mis on mõjutatud valsist ja kaudselt seotud teejoomisega.

10. Üsnagi üksmeelselt peavad kirjandusajaloolased esimeseks Eesti kirjaniku poolt kirja pandud ulmejutuks raamatus "Wahepalukesed" (1903) ilmunud jutustust "Aastatuhendevahetus. Tallinn aastal 2000", kus kirjanik näeb Tallinnat 21. sajandi hakul sellisena: „Astusin Tallinnas Balti waksalist wälja. Waatasin ümber: kuhu woorimehed jäänud? Mitte ainukestgi ei paistnud silma. Selle asemel mitu sada isesõitjat (automobili) seisis waksali ees, igal isesõitjal mees eesotsas. Teekäijaid tungis hulga kaup waksalist wälja. Üksi ehk mitmekesi istusiwad nad isesõitjasse, ütlesiwad kutsarile midagi ja isesõitja sõitis oma teed edasi tuhatnelja, – ei tuhatnelja wõi ütleda, sest neljajalgne puudus ju; ütlen sellepärast parem: tormas lauasarnast uulitsat mööda edasi, kus ükski kiwi sõitjatele raputamist ei walmistanud.“ Kirjanik oli vaimulik, karskusliikumise tegelane ja rahvaluuleteadlane, kelle materjale ka Andrus Kivirähk oma loomingus on kasutanud. Kes on ulmeloo autor?

11. Eestlaste võidetud olümpiamedalite ajaloos on üks, mis pole võidetud ei sinimustvalge lipu all ega ka Nõukogude Liidu delegatsiooni koosseisus, kuid mille omanik oli sünnijärgne Eesti Vabariigi kodanik. Küsitav esindas 1956. aasta Melbourne'i suveolümpiamängudel Rootsit ning võitis seal hõbeda. Enne finaali, kus tal tuli lõpuks alla vanduda venelasele Konstantin Võrupajevile, ei olnud ta kaotanud aasta jooksul mitte ühtegi matši. **Kes ja mis spordiala?**

12. Kaks nimekaimu. Üks neist on Ungari laulja, kelle laule kõlas nõukogude ajal üsna sageli raadioetris, teine Soome koomiksikunstnik, kes teinud koostööd ka Eesti animaatoritega (nt kaasstsenarist nukufilmile "Lisa Limone ja Maroc Orange: tormakas armulugu"). **Mis on nende ühine ees- ja perekonnanimi?**

13. Ekvaator läbib teatavasti 13 riiki (nii maismaad kui merd pidi), millest kolm on Lõuna-Ameerika ja seitse Aafrika riigid. **Mis on ülejäänud kolm?** Kaks õiget annavad ühe punkti. Nende riikide rahvaarvud on 275 439 000, 436 330 ja 119 940 inimest.

14. Pildil olev Tartu luuletaja, sisutekstide looja, väikeettevõtja ja maailmarändur üllatas kõiki oma viimase luulekoguga „Lihtsate asjade tähtsus“, mis kroonis möödunud aastal mitmeid kirjandusteoste müügiedetabeleid. Luulekogu on iseloomustatud kui luule- ja lühiproosa vormis enesearengu raamatut, mis aitab toime tulla kaotustega. Sõnu on ta kirjutanud ka lauludele, näiteks oli ta käesoleva aasta Eesti Laulu poolfinalisti Jaagup Tuisu esitatava laulu üks sõnade autoreid. Lisaks on tal Instagramis üle 20 000 jälgija, mis teeb temast Eesti ühe suurima jälgijaskonnaga tekste ja luuletusi postitava inimese. **Kes?**

15. Millist bändi iseloomustab Mart Juur raamatus „101 Eesti popmuusika albumit“ järgmiselt: „Säärast tüdrukutepunti polnud siinmail nähtud: kolm tüdrukut ja nurgelise kehakeelega noormees, kummalised olendid veidrates rõivastes, kes esitasid muusikat, mille autorid näisid olevat kas nõdrameelsed või siis põrguliku huumorimeelega provokaatorid, kes võtnud nõuks testida eestlaste tajupiire. Popp niisugune ongi, liialdav ja lihtsustav“. Küsitava ansambli suurim hitt oli 1996. aastal Raadio 2 Aastahitt, algupäraselt oli tegemist Soome tüdrukutebändi Nylon Beat looga. **Mis bänd?**

16. Juba aastaid on talvistel nädalavahetustel köitnud Eesti spordisõpru teleekraanide ette laskesuusatamine. Pildil oleval laskesuusatajal on ette näidata kolm pronksmedalit kahtedelt olümpiamängudelt, sportlasega sama perekonnanimi on ka ühel Eesti filmikunsti šedöövri peategelasel. **Mis on nende ühine perekonnanimi?**

17. Toomas Hendrik Ilves omandas kõrghariduse Columbia ülikoolis ning sai samal ajal magistrikraadi Pennsylvania ülikoolis 1978. aastal. **Mis alal tal kõrgharidus on?** Otseselt töötanud on ta omandatud erialal küll üsna napilt, aga saadud teadmisi on ta saanud kasutada kõikides ametites.

18. Küsime linna, mis asutati legendi järgi 14. sajandil. 17. sajandil kujunes linn käsitöö, kaubanduse ja hariduse keskuseks, 20. sajandil arenes linn tekstiilitööstuse keskuseks. Tänapäeval teatakse linna siiski ühe teise valdkonna järgi. Elanikke on 60 000 ringis. Võibolla saate vastamisel abi küsitava linna vapist ja muuseumist. Liiga tõsiselt ei tasu seda küsimust võtta.

19. Mida tähistatakse mõistega ambidekstria? Esineb peamiselt primaatidel, inimestel on see u 1% elanikkonnast. Kuulsustest olid ambidekstrikud näiteks Leonardo de Vinci, Nikola Tesla, Kurt Cobain. Halba see kindlasti ei tee, pigem annab teiste ees teatud eelise.

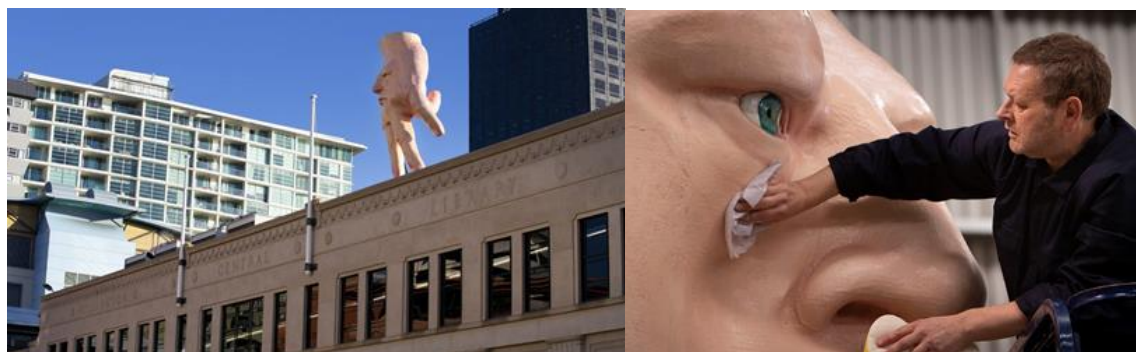
20. 2015. aastal Briti väljaande Metro statistika põhjal on maailma kõige populaarsem raamat loomulikult islamiusu religioosseid tekste koondav koraan, mida on tõlgitud 50 keelde ligi 400 erineva väljaandena ning trükitud rohkem kui kolm miljardit eksemplari. Koraanile järgnevad piibel, mida on trükitud 2,5 miljardit eksemplari ning Hiina kunagise liidri Mao Zedongi kõnede kogumik, mida on trükitud 800 miljonit eksemplari. **Mis raamat hoiab edetabelis neljandat kohta 500 miljoni eksemplariga?** Teos on kirjutatud üpris ammu. Selle autori surma-aastapäeval, 23. aprillil tähistatakse ülemaailmset raamatu ja roosi päeva. Samal päeval antakse välja autori nimeline kirjandusauhind elutöö eest autoriga samas keeles kirjutavale kirjanikule.

21. Pildilolev Liverpoolist pärit Mark Roberts hoiab enda käes omalaadset rekordit, olles teinud “seda” kaugelt üle 500 korra 24 riigis. On saanud tänu “sellele” sisenemiskeelu USA-sse ja veel mitmele suurüritusele. Tema kuulsamateks ametikaaslasteks võib pidada ka David Nivenit, Melissa Johnsonit, Greg Chappelli jpt. **Mida nad kõik on teinud?**

22. Haapsalust pärit Herta Saare lapselaps on pidanud mitmeid tähtsaid ameteid. Ta on olnud parlamendi liige, minister, peaminister, Euroopa Parlamendi liige, Euroopa Liidu volinik. Bakalaureusekraadi sai ta majandusteaduskonnast, magistrikraadi aga füüsikas. Eelmise aasta 5. augustil tähistas ta oma 50. sünnipäeva. **Kes ta on?**

23. See rohkelt vastukaja saanud moodsa kunsti „taies“ juhhib kõige inetumate skulptuuride edetabelit juba mitu aastat ning on oma linna üks suurimaid vaatamisväärsusi. 2016. aastal püstitati kuju algselt Christchurchi kunstigalerii katusele, kuid pärast hävitavat kriitikat pandi see kolm aastat hiljem teise linna linnagalerii katusele, kus see seisab praegugi. Kuju suurusest annab parema ettekujutuse parempoolne pilt. Skulptuuri autor on Ronnie van Hout. Kujule nime andmisel saadi ilmselgelt inspiratsiooni tuntud prantsuse kirjandusteoselt. **Mis linn ja kelle või mille järgi šokiskulptuur on nimetatud?**

24. Hetkel on laskesuusatamine üks populaarsemaid talispordi alasid. Iseseisev alaliit - International Biathlon Union (IBU) - moodustati 1994. aastal. Enne seda kuuluti ühte liitu koos ühe teise, peamiselt suvel harrastatava alaga. **Millisega?** Kui hästi järele mõelda, siis on kahel alal ka midagi ühist – mõlemad nõuavad sportlastelt mitmekülsust.

25. **Mis nime** kannab see 1980-ndate lõpus Francesco Cirillo poolt loodud meetoodika, mis aitab keskenduda ja aega paremini kasutada. See tehnika õpetab tööd tegema 25 minuti kaupa, mille vahel on väikesed puhkepausid. Tehnika on laialdaselt tuntud, selle rakendamiseks on loodud ka hulganisti äppe ja veebilehti, mis jagavad infot nii tehnika kohta kui ka sellest, kuidas keskendumist parendada.

26. Hercule Poirot' l on palju fänne üle ilma, sealhulgas ka Eestis. Temast tehtud filme näidatakse Eesti telekanalitel kaunis sageli ja iga kord leiavad need tublisti vaatajaid. Fotol on kaader filmist "Õhtusöök kolmeteistkümnele" (1985). **Kas tunnete ära, kes mängib Poirot' d?**

27. Kármáni joon sai nime Ungari päritolu Ameerika Ühendriikide inseneri ja füüsiku Theodore von Kármáni (1881–1963) järgi ning Rahvusvahelise Lennuspordiföderatsiooni määrangul tähistab see üht tinglikku piiri. **Mille piiri?**

28. Mis toimub sellel fotol? Mida seisja istujale ütleb?

29. Soomes Lõuna-Hämemaal Nurmijärvi vallas asub Toukola küla. Just nimetatud küla on andnud inspiratsiooni valla vapi kujundamisel. **Keda või mida on kujutatud valla vapil?**

30. Kúsime tänast Saksamaa liidumaad, mis 1952. aasta Helsingi suveolümpiamängudel osales iseseisva võistkonnaga. Pärast Teist maailmasõda oli tegemist Prantsusmaa poolt administreeritava protektoraadiga. 1954. aastal kavandati koguni iseseisva riigi rajamist, kuid rahvahääletus laitis selle maha. 67,7% soovis liituda Lääne-Saksamaaga, mis sündiski 1957. aastal.

31. NSV Liidu liiduvabariikide lippudel oli kõikidel kohustusliku elemendina sirp ja vasar, mis olid valdavalt kuldsed. Kuldsed kõigil, välja arvatud ühel, millel olid need punased. **Millisel liiduvabariigil oli taoline erisus?**

32. Visiidil USAsse 1959. aastal keelduti Nikita Hruštšovi julgeolekukaalutlustel lubamast ühte kohta. Nikita oli selle peale kohutavalt solvunud ja küsis, kas seal varjab USA oma rakette. Tegelikult oli põhjus selles, et rahvamasside tõttu kartsid ihukaitsjad, et ei suuda tema turvalisust tagada. **Kuhu Hruštšovi ei lubatud?**

33. Pildil olev naine ei ole ehk ülemäära palju filminäitlejana tegutsenud aga vähemalt ühes Eesti filmiklassikaks saanud teoses oli tal oluline roll. **Millises filmis?**

34. Pildil on legendaarne ballettmeister ja lavakunstikateedri õppejõud, keda on positiivselt meenutanud pea kõik tema õpilased. Mikk Mikiver on nimetanud oma õpetajat sajandi suurkujuks. Sündis ta 1900. aastal Järvamaal Väätsa vallas Lõõla külas Kuuramatsi talus, suri 1983. aastal. Tantsu ja liikumist õppis Gerd Neggo tantsustuudios, mille lõpetas 1930. aastal. 1937 Berliinis täiendas ennast E. Eduardova ja Dresdenis Mary Wigmani tantsustuudios. 1957. aastal anti talle rahvakunstniku aunimetus. 2000. aastast annavad Eesti Kultuurkapital ja Eesti Teatriliit välja tema nimelist näitlejaauhinda.

Kes on pildil?

35. Kuulete šoti folkmuusikut Donovanit laulmas lugu "Colours". Küsime, **kes oli see suur Donovanit fänn** (sündinud 3. novembril 1946), kes laulis tuntuks loo eestikeelse versiooni ning **millist pealkirja** see meite keeles kannab?

36. Millega seoses on läinud ajalukku Jacobus Henricus van 't Hoff, Emil Adolf von Behring, Sully Prudhomme, Jean Henri Dunant ning Frédéric Passy? Loetelust puudub üks nimi.

37. Vilja Nyholm-Palm on enim tuntud telerežissööri ja meediaõppejõuna. Lisaks kaameratagusele tööle on ta tegutsenud aga ka kaamera ees. **Millises 1979. aastal valminud mitmeosalises telelavastuses mängis ta hunti?**

38. Rahvusvaheliselt tunnustust leidnud karikaturist (eluaastad 1914–2005) tegi pilte valdavalt poliitilistel teemadel ja USAs. Seni ainukese eestlasena on tal õnnestunud võita Pulitzeri preemia paremal oleva karikatuuriga, vasakul on aga tema autosarž. **Kes on ennast üles joonistanud?**

39. Talioon on üks vanimaid õigusmõistmise põhimõtteid. Sellest lähtuti nii Moosese raamatutes, Manu seadustes kui ka Hammurapi koodeksis. Tänapäeval riigid üldiselt seda enam ei kasuta (kui mõned erandid välja arvata) kuigi neid inimesi, kes seda kõige õiglasemaks peavad (ja neid järgivad), ei ole mitte vähe. **Milles taliooni põhimõte seisneb?**

40. Näete fotost ühte poolt, seda poolt, millel on näha tuntud isiku abikaasat. Naine on fotol aga põhjusega, nimelt on tal oluline roll mehe imago kujundamisel. **Kes on pildil oleva daami abikaasa?**

41. 14. detsembril 2020 tehti ajalugu Riigikogu kõnepuldis. Toimus seal midagi sellist, mida kunagi varem toimunud ei olnud ja tõenäoliselt ei toimu ka edaspidi kuigi sageli. Algatajaks oli Kalle Laanet, **kes aga oli kõnepuldis ja mida ainulaadset ta seal tegi?**

42. *Serpula lacrymans* on nii Eestis kui maailmas laialt levinud kandseente hõimkonda kuuluv seeneliik, mille päritolumaaks peetakse Indiat, täpsemalt Himaalaja piirkonda, kust ilmselt sajandeid tagasi see ka teistele kontinentidele "poolkogemata" eksporditi. Esimest korda kirjeldas liiki Franz Xaver von Wulfen 1781. aastal. Seene viljakehad on valged, hiljem kollakad. Küsime seeneliigi rahvalikumat nime, mis kindlasti nii mõnelegi saalisolijaist seostub isikliku negatiivse kogemusega. **Mis seen?**

43. Legend räägib, et parasjagu siis, kui Konstanzi kirikukogu poolt surma mõistetud tšehhi usureformaatorit ja filosoofi Jan Husi tuleriidal hukati, astunud juurde üks usufanaatikust vanamemm ja visanud ka enda poolt oksarao tulle. Seda nähes olevat Jan Hus midagi asjakohast ladina keeles öelnud, mis ilmselt jäid ka tema viimasteks sõnadeks. **Mida ta siis ütles? Võite vastata nii ladina kui eesti keeles.**

44. Näete pildil Tšehhi päritolu Eesti arhitekti, kes on Eestis elanud ja tegutsenud 2007. aastast. Aastal 2019 kaitses ta Tallinna tehnikaülikoolis doktorikraadi teemal "Kahanevate linnade elukeskkonna taaselustamine Valga linna näitel". 2013. aastast töötab Valgas linnaarhitektina ning sealse silmapaistva tegevuse eest pälvis ka 2021. aastal Eesti Vabariigi kultuuripreemia. **Kes?**

45. Kuulete 2022. aasta Eesti Muusikaauhinna galal võidutsenud parima *metal*-albumi tiitliga pärjatud bändi. Albumiks "Pangetäis bängereid", kuuldav laul on plaadi avalugu "Mees kes teadis ossiõnu". **Küsime ansamblit?**

46. Hiljuti tuli välja Matrixi filmisarja neljas osa - "Matrix: Resurrections". Esimesed kolm osa "The Matrix", "The Matrix Reloaded" ja "The Matrix Revolutions" kirjutasid ja produtseerisid vennad Andy ja Larry Wachowski. Viimase osa kirjutas ja produtseeris aga Lana Wachowski. **Kuidas on Lana Wachowski seotud Andy ja Larry Wachowskiga?** Seos on üsna lähedane.

47. Jaanuaris panid paljud sotsiaalmeediasse üles oma eelmise kuu elektriarve. Kes on Eestis suurim eraisikust elektritarbija, seda ei ole avalikustatud, ettevõtete seas on aga juhtkohal puitmassi tootja Estonian Cell, kes kulutab ca 2,5% Eestis tarbitavast elektrist. Kõrgetel kohtadel samas tabelis on ka mitu ettevõtet, kes ühel ja samal ajal tegutsevad ning kellest nt Burfa kontsern peaks peagi tarbima enam kui 1 protsendi Eesti elektritarbimise tipuvõimsusest. Suur tegija samal ajal on ka Viru Keemia Grupi territooriumil tegutsev Nord... Mining (kolme punktiga asendasime nimeosa, mis liiga otseselt vastusele viitab) ja OÜ Stacey, kes toodab tegutsemiseks vajaliku elektri peaasjalikult ise.

Millise energiarahke ja maailmas hetkel väga populaarse tegevusega nimetatud ettevõtted tegelevad?

48. Pildil on Hans (Ants) Kurvits, kelle nime kannab Eesti Vabariigile kuuluv laev. Oma sõjaväelase karjääri alustas ta Vene keiserlikus armees ning peale Eesti Vabariigi loomist jätkas teenistust Eesti rahvusvägedes, kus teenis kuni reservi minekuni 1921. aastal. 1924. aastal oli ta lühikest aega ka sõjaminister, aga kui see periood välja arvata, siis **millisel ametikohal teenis ta aastatel 1922–1939?**

49. Kui tuleb juttu Eestist ja Lätist, siis meenub kohe, et meil on meresaari 2222, lätlastel aga mitte ühtegi. Kuna saartega on asi selge, siis kas oskate arvata, **mis on saartega lähedalt seotud saarik?**

50. XIV - XV sajandil tegutsesid Põhja- ja Läänemeresel piraadid - vitaalivennad, kes algselt olid Hansa Liidu teenistuses, hiljem aga pöördusid nende vastu ja asusid halastamatult hansalaevu röövima. Kurikuulsad olid nad ka Tallinnas. Üheks nende tuntumaks juhiks, Klaus Störtebeker ja Gödeke Michelsi kõrval, oli mees, keda peeti vitaalivendade peamiseks ajuks. Väidetavalt oli ta saanud hariduse kloostrikoolis ning mõningatel andmetel õppinud isegi Oxfordi ülikoolis. Tõenäoliselt hukati ta 1402. aastal Hamburgis. Indrek Hargla on selle aja esimeses "Melchiori"-raamatus kahtluse alla seadnud ning andnud talle oma teoses võimaluse Tallinnas ringi toimetada veel mitu aastat hiljem. **Millise nime all on see piraat ajalukku läinud?**